

**SIKAP, MOTIVASI DAN PELAKSANAAN STRATEGI *THINK-PAIRE-SHARE*
DALAM PENGAJARAN KEMAHIRAN MENULIS GURU
BAHASA MELAYU SEKOLAH RENDAH**

(Attitude, Motivation and Implementing Strategi of Think-Pair-Share in Teaching Writing Skills among Malay Language Teacher at Primary School)

CHEW FONG PENG

Fakulti Pendidikan
Universiti Malaya
fpchew@um.edu.my

NUR ATIKAH ALI JINAH

Fakulti Pendidikan
Universiti Malaya
tykah86@gmail.com

Dihantar pada:

03 Januari 2020

Diterima pada:

01 April 2020

Koresponden:

fpchew@um.edu.my

Abstrak: Kajian ini bertujuan mengenal pasti pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis dalam kalangan guru Bahasa Melayu di beberapa buah sekolah rendah di sekitar daerah Yan, Kedah. Secara khususnya, kajian ini mengenal pasti sikap dan motivasi guru-guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* serta pelaksanaan strategi itu sendiri dalam kemahiran menulis. Selain itu, kajian ini juga dilakukan bagi melihat hubung kait antara sikap dan motivasi guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*. Sampel kajian ini terdiri daripada 67 orang guru Bahasa Melayu di beberapa buah sekolah. Instrumen soal selidik digunakan untuk mendapatkan maklumat bagi mencapai matlamat kajian. Data yang diperoleh tersebut kemudiannya dianalisis dengan menggunakan perisian komputer program *Statistical Packages for the Social Science (SPSS) Version 25.0* bagi menganalisis data dengan statistik deskriptif dan inferensi. Hasil kajian menunjukkan bahawa sikap guru-guru Bahasa Melayu adalah positif serta bermotivasi tinggi dalam melaksanakan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu. Tambahan lagi, kajian ini juga mendapati adanya hubungan yang signifikan antara sikap dan motivasi guru dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*. Kesimpulannya, sikap dan motivasi guru memainkan peranan yang penting dalam pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran kemahiran menulis Bahasa Melayu.

Kata Kunci: Bahasa Melayu, guru, motivasi, sikap, *Think-Pair-Share*

Abstract: The aim of this research is to identify an implementation strategy of *Think-Pair-Share* in term of writing skills among Malay Language teachers in some primary schools around state of Yan, Kedah. Essentially, the research will develop attitudes and motivation of the teachers towards the implementation and outcomes of the strategy. Regarding on a sample of the research, it consists with 67 of Malay Language teachers in few schools. Instrument of question is used to gain information to achieve a purpose of the research. All information will be analysed by using computer programme *Statistical Packages for the Social Science (SPSS) version 25.0* for data analysing by using descriptive and inference statistics. The result of this research shows attitude of Malay Language teachers is positive & highly motivated in implementing *Think-Pair-Share* strategy for writing lesson. Furthermore, the result states that there is a significant relationship between attitude and motivation of teachers in this strategy. In conclusion, attitude and motivation of teachers obviously play an important role in the implementation of *Think-Pair-Share* strategy in Malay Language writing lesson.

Keywords: Malay Language, teachers, motivation, attitude, *Think-Pair-Share*

PENGENALAN

Berdasarkan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 (KPM 2013), dimensi baharu telah dilaksanakan ke dalam sistem pendidikan di Malaysia. Hal ini secara tidak langsung telah menyebabkan berlakunya beberapa perubahan dalam dasar, fokus, pendekatan dan strategi pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran abad ke-21 (PAK21). Normala dan Rozaidah (2016) menyatakan bahawa pembelajaran abad ke-21 adalah bertujuan bagi membangunkan potensi murid dengan menyediakan peluang pekerjaan dan kemahiran untuk pembangunan negara pada masa akan datang kelak. Zamri (2014) menambah, pengajaran dan PAK21 memberikan ruang dan peluang kepada murid melatih diri mereka bagi mempertingkatkan kemahiran pembelajaran yang dikehendaki seperti kemahiran pembelajaran, kemahiran literasi dan kemahiran hidup.

LATAR BELAKANG KAJIAN

Seiring dengan perkembangan abad ke-21, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) telah mencadangkan agar guru-guru menerapkan aktiviti-aktiviti yang berunsurkan PAK21 dalam pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas.

Salah satu objektif utama mata pelajaran Bahasa Melayu diajar adalah supaya murid dapat melahirkan idea dan pendapat dalam bentuk lisan dan penulisan jenis maklumat dan imaginatif secara kreatif dan berkesan. Antara kemahiran bahasa yang ditekankan dalam Kurikulum Bersepadu Bahasa Melayu Sekolah Rendah ialah kemahiran menulis. Kurikulum lama yang telah disemak semula pada tahun 2002 kini telah dilaksanakan bermula pada tahun 2003. Roselan (2003) menjelaskan bahawa penulisan karangan adalah amat penting sebagaimana yang telah digambarkan dalam Kurikulum Bahasa Melayu mata pelajaran itu sendiri. Selain itu, sukatan pelajaran Bahasa Melayu yang mula dilaksanakan pada awal 2003 juga mengandungi tiga bidang kemahiran baru, iaitu komunikasi interpersonal, berfikir dan nilai.

Bukan itu sahaja, kurikulum baharu ini juga menggariskan bahawa kemahiran menulis merupakan salah satu kemahiran penting yang perlu dikuasai oleh murid-murid kerana ia merupakan kemahiran paling kompleks yang perlu

dipelajari secara berperingkat-peringkat dan berterusan.

Ahmad Fikri dan Zamri (2019) menjelaskan bahawa kemahiran menulis adalah antara komponen yang terdapat dalam pengajaran Bahasa Melayu. Tambahan pula, murid-murid perlu dibimbing dalam mempelajari kemahiran menulis secara sedikit demi sedikit iaitu dari penulisan abjad, kata, frasa sehinggalah mereka mampu menghasilkan satu wacana penulisan yang baik.

Oleh hal yang demikian, pelbagai strategi perlu dilaksanakan bagi meningkatkan tahap rangsangan serta penguasaan kemahiran menulis murid-murid. Strategi pembelajaran yang berpusatkan murid adalah digalakkan bagi mendorong penglibatan mereka secara aktif dalam proses pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas.

Oleh hal yang demikian, strategi *Think-Pair-Share* ialah satu strategi PAK21 yang berpotensi mampu menggalakkan penglibatan murid secara aktif semasa aktiviti pengajaran dan pembelajaran di kelas. Hal ini demikian kerana strategi *Think-Pair-Share* sememangnya satu strategi yang memerlukan murid-murid berinteraksi sesama mereka dalam menyelesaikan sesuatu masalah manakala guru pula hanya memainkan peranan sebagai fasilitator. Dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* semasa pembelajaran penulisan karangan Bahasa Melayu, murid-murid dapat menjana minda yang kreatif dan kritis.

PERNYATAAN MASALAH

Kemahiran menulis merupakan satu kemahiran yang amat kompleks kerana ia melibatkan pemikiran sebelum, semasa dan selepas sesuatu pengajaran itu berlaku. Sehubungan dengan itu, Yahya dan Dk. Suzanawaty (2014) berpendapat bahawa antara punca yang menyebabkan murid-murid kurang menguasai kemahiran menulis adalah disebabkan kekurangan kepelbagaian pendekatan, kaedah dan teknik dalam proses pengajaran dan pembelajaran yang dilaksanakan oleh guru.

Pengajaran yang bercorak konvensional dan berpusatkan guru sering menyebabkan murid-murid bersifat pasif dan suasana pembelajaran secara tidak langsung menjadi kurang menyeronokkan (Mohd Khairuddin, Khalid, Ag Yusof & Halimah 2014) Oleh hal yang demikian,

pembelajaran secara aktif atau koperatif dilihat amat bersesuaian bagi menggantikan pengajaran bercorakkan konvensional ini (Aimi Hafizah 2017). Tambah beliau lagi, pembelajaran cara ini juga adalah sesuai bagi semua peringkat pengajian sama ada di peringkat rendah, menengah, sekolah tinggi, kolej mahupun pusat pendidikan tinggi.

Strategi pembelajaran *Think-Pair-Share* merupakan salah satu strategi pengajaran yang sangat sesuai untuk dipraktikkan dalam PAK21. Strategi pembelajaran yang berkonsepkan perbincangan dan interaksi antara murid dengan guru serta murid dengan murid dilihat mampu meningkatkan tahap penglibatan murid secara lebih aktif. Murid berpeluang memperoleh pengalaman baru dalam meneroka sesuatu penyelesaian dengan sendiri dan hal ini secara tidak langsung dapat menjana minat mereka dalam pengajaran dan pembelajaran (Dwi Astuti 2017).

Meskipun begitu, masih terdapat juga guru-guru yang mengaplikasikan pengajaran tradisional dalam pengajaran dan pembelajaran mereka di dalam kelas. Terdapat guru-guru yang kurang berkeyakinan terhadap kebolehan murid untuk menghasilkan isi karangan mereka dengan cara meneroka pengetahuan secara sendiri. Sikap guru-guru yang sedemikian menyebabkan kebanyakan isi karangan disediakan oleh guru sendiri. Tambah Norfaizah (2017), permasalahan ini semakin meruncing apabila dilihat murid-murid kurang berusaha untuk mencari isi untuk menghasilkan penulisan yang berkualiti kerana karangan yang terbina melalui kaitan kohesi yang tidak mencukupi untuk mengemukakan pendapat mereka. Aziz dan Zaiton (2010) menjelaskan bahawa situasi tersebut juga meninggalkan kesan negatif apabila murid-murid dilihat kerap bergantung kepada guru dalam penghasilan sesuatu penulisan. Sebagai akibatnya, murid-murid tidak lagi didedahkan dengan aktiviti berfikir yang sepatutnya berlaku sewaktu aktiviti penghasilan sesuatu penulisan.

Siti Iwana Sharizah, Rohaty dan Zamri (2014), menyatakan bahawa guru-guru seharusnya menerapkan inovasi, iaitu dengan kaedah PAK21 ke dalam pengajaran dan pembelajaran mereka dengan menerima dan mengamalkan kepelbagaian kaedah, teknik dan aktiviti dalam amalan pengajaran dan pembelajaran penulisan. Tambahan pula, jurang dalam pendidikan negara akan berlaku peningkatan sekiranya guru-guru

gagal menerima dan mengadaptasi perubahan pendidikan. Oleh hal yang demikian, guru-guru perlulah mempelbagaikan kaedah pengajaran dan pembelajaran yang bersesuaian dengan perkembangan dan aras kebolehan murid-murid.

Menerusi kajian yang dilakukan oleh Rozita Radhiah, Latifah dan Fadzilah (2017), didapati pembelajaran secara koperatif atau *Think-Pair-Share* memperolehi min skor yang tinggi, iaitu sebanyak 3.68. Kajian tersebut juga mendapati pembelajaran secara *Think-Pair-Share* memberi peluang kepada murid-murid untuk bekerjasama dan berinteraksi sesama rakan sebaya adalah tinggi berbanding dengan pembelajaran tradisional. Kesan daripada ini akan menyebabkan murid-murid dapat menerima maklum balas yang memudahkan kefahaman mereka semasa pembelajaran berlaku. Dapatan ini diperkuatkan dengan pendapat Alizah dan Zamri (2019) yang menyatakan bahawa seseorang pelajar yang membantu proses pembelajaran pelajar lain dengan berkongsi maklumat, berbincang, mengajar apa yang diketahui akan menggalakkan mereka untuk pencapaian yang lebih baik.

Walaupun bagaimanapun, melalui kajian yang dilakukan Aimi Hafizah (2017), didapati bahawa budaya "*chalk and talk*" masih menjadi budaya yang popular dalam kalangan guru sekolah yang sepatutnya dibasmi. Tambah beliau lagi, guru-guru lebih gemar menggunakan kaedah konvensional berbanding kaedah koperatif yang seterusnya mengakibatkan timbulnya perasaan jemu dan sikap pasif belajar pelajar di dalam kelas. Hal ini telah menyebabkan timbulnya tanda tanya dalam minda pengkaji sama ada pengajaran konvensional lebih menjadi pilihan guru-guru dalam pengajaran dan pembelajaran ataupun sebaliknya. Meskipun kaedah pembelajaran koperatif seperti *Think-Pair-Share* ini digalakkan dan menunjukkan hasil pencapaian yang cemerlang, tetapi ia masih kurang diaplikasikan dalam pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas.

Permasalahannya sekarang, adakah *Think-Pair-Share* ini dilaksanakan dalam pengajaran dan pembelajaran di sekolah? Apakah sikap dan motivasi guru-guru terhadap pelaksanaan *Think-Pair-Share* dalam pengajaran dan pembelajaran kemahiran menulis Bahasa Melayu di peringkat sekolah rendah?

TUJUAN DAN OBJEKTIF KAJIAN

Kajian yang dilakukan ini adalah bertujuan meninjau pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis peringkat murid-murid sekolah rendah. Berikut merupakan objektif kajian ini:

1. Mengetahui sikap guru-guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis di peringkat sekolah rendah;
2. Mengenal pasti motivasi guru-guru terhadap pengajaran Bahasa Melayu;
3. Mengenal pasti pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis di peringkat sekolah rendah, dan
4. Mengetahui hubung kait antara sikap, motivasi guru dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis di peringkat sekolah rendah.

METODOLOGI

Reka Bentuk Kajian

Kajian ini merupakan kajian tinjauan dengan menggunakan borang soal selidik sebagai instrumen utama kajian. Hal ini demikian kerana peranan soal selidik yang dilihat lebih praktikal dan efisien dalam mendapatkan maklumat sebenar dalam amalan pengajaran (Chua Yan Piaw 2014) khususnya guru-guru Bahasa Melayu dalam kajian ini. Data yang diperoleh dalam kajian ini pula diproses dan dianalisis dengan menggunakan sistem statistik SPSS.

Lokasi Kajian

Lokasi kajian ini ialah di sekitar daerah Yan, Kedah. Pemilihan daerah Yan adalah faktor kedudukan kawasan kajian yang terletak di pekan. Kedudukan lokasi kajian yang terletak di luar bandar merupakan lokasi strategik dan sesuai dengan tujuan kajian. Fokus kajian ini adalah bagi mengkaji pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* di kawasan luar bandar. Hal ini demikian kerana pengkaji ingin sama ada guru-guru di sekolah luar bandar mengamalkan teknik PAK21 ataupun tidak.

Selain itu, pengkaji juga ingin mengkaji sikap dan motivasi guru-guru Bahasa Melayu dalam melaksanakan strategi PAK21 di kawasan tersebut.

Pensampelan Kajian

Sampel kajian yang digunakan adalah terdiri daripada guru-guru Bahasa Melayu di beberapa buah sekolah kebangsaan di sekitar daerah Yan, Kedah. Seramai 67 orang guru Bahasa Melayu di 10 buah sekolah rendah di kawasan kajian telah dipilih sebagai sampel. Pemilihan sampel kajian adalah secara persampelan rawak bertujuan dengan menyasarkan guru-guru Bahasa Melayu sahaja sebagai sampel kajian ini. Kaedah persampelan ini adalah bertujuan bagi memilih sampel kajian yang memenuhi ciri-ciri yang dikehendaki bagi kajian ini.

Instrumen Kajian

Kajian ini telah menggunakan borang soal selidik sebagai instrumen utama kajian. Instrumen yang digunakan merupakan soal selidik yang diadaptasi daripada kajian yang dilakukan oleh Rozita Radhiah et al. (2017) dan Ainun Rahmah (2017). Borang soal terdiri daripada dua bahagian. Bahagian A merangkumi empat soalan berkaitan maklumat latar belakang guru. Bahagian B pula terdiri daripada tiga item dan dipecahkan kepada dua subtajuk kecil berkenaan pengaplikasian strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis.

Pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis di peringkat sekolah rendah diukur menggunakan Skala Likert (*Likert Scale*) yang terdiri daripada lima pilihan yang diubah suai. Lima pilihan yang terdapat Skala Likert ini iaitu: 1 – sangat tidak setuju, 2 – tidak setuju, 3 – kurang pasti, 4 – setuju dan 5 – sangat setuju.

Kajian rintis telah dijalankan ke atas seramai 30 orang guru bahasa Melayu yang bukan responden kajian tetapi mempunyai ciri-ciri yang sama dengan responden kajian sebenar. Hasil kajian rintis tersebut menunjukkan nilai Cronbach alpha bagi soal selidik ini ialah 0.851. Hal ini bererti bahawa soal selidik ini adalah tekal dan boleh diteruskan dalam kajian sebenar.

Data yang diperoleh dalam kajian ini kemudiannya pula diproses dan dianalisis dengan menggunakan SPSS versi 25.0. Kajian ini menggunakan analisis deskriptif dan inferensi dalam menghuraikan data yang diperoleh. Analisis deskriptif digunakan bagi menghuraikan profil sampel. Seterusnya, analisis deskriptif turut digunakan bagi membuat penganalisan ke atas

sikap dan motivasi guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam kemahiran menulis Bahasa Melayu di peringkat sekolah rendah. Selain itu, pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* itu sendiri oleh responden kajian turut dianalisis dengan menggunakan analisis deskriptif.

Data yang diperoleh dianalisis dengan menggunakan peratusan, min dan sisihan piawai. Kemudiannya, statistik inferensi pula digunakan bagi menguji hipotesis kajian mengenai hubungan kait antara sikap guru dan motivasi dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dengan menggunakan kaedah kajian korelasi.

DAPATAN KAJIAN

Pengkaji menginterpretasi data dengan menggunakan interpretasi min oleh Jamil (2002). Berikut merupakan Jadual interpretasi skor min yang dijadikan sebagai panduan pengkaji dalam menginterpretasi data kajian.

JADUAL 1: Skor dan interpretasi min

Skor Min	Interprestasi Skor Min
1.0 - 2.33	Rendah
2.34 - 3.66	Sederhana
3.67 - 5.00	Tinggi

Profil Responden

Profil responden dibincangkan terlebih dahulu bagi mendapatkan gambaran mengenai latar belakang responden. Berdasarkan Jadual 2, seramai 67 orang responden telah dipilih sebagai responden kajian ini. Data tersebut juga jelas menunjukkan bahawa responden perempuan mendominasi kajian ini apabila data mendapati bilangan responden perempuan (54, 80.6%) adalah lebih banyak daripada responden lelaki (13, 19.4%).

Bagi aspek umur responden pula, data mendapati bahawa responden yang berumur antara lingkungan 31 tahun hingga 40 tahun (29, 43.3%) mencatatkan jumlah responden yang terbanyak sekiranya dibandingkan dengan responden yang berada dalam lingkungan umur yang lain, iaitu 20 tahun hingga 30 tahun, 41 tahun hingga 50 tahun dan 51 tahun ke atas.

JADUAL 2: Maklumat demografi responden (N=67)

Profil Responden	Kategori	Kekerapan	Peratus (%)
Jantina	Lelaki	13	19.4
	Perempuan	54	80.6
Umur	20 hingga 30 tahun	20	29.9
	31 hingga 40 tahun	29	43.3
	41 hingga 50 tahun	11	16.4
	51 tahun ke atas	7	10.4
	Jumlah	67	100
Kaum	Melayu	37	55.2
	Cina	2	3
	India	25	37.3
	Lain-lain	3	4.5
Pengalaman Mengajar	0 hingga 10 tahun	40	59.7
	11 hingga 20 tahun	13	19.4
	21 hingga 30 tahun	10	14.9
	31 hingga 40 tahun	4	6
	Jumlah	67	100

Seterusnya, data yang diperoleh menunjukkan responden kaum Melayu (37, 55.2%) adalah mendominasi kajian apabila jumlah bagi responden daripada kaum tersebut melebihi jumlah responden daripada kaum-kaum yang lain. Hal ini kerana majoriti kaum yang mendiami kawasan kajian terdiri daripada orang Melayu.

Akhir sekali, aspek pengalaman mengajar responden pula mendapati seramai 40 orang responden daripada jumlah keseluruhan iaitu 67 orang responden mempunyai pengalaman mengajar antara lingkungan 0 hingga 10 tahun (59.7%). Hal ini secara tidak langsung membuatkan jumlah responden yang berpengalaman mengajar antara lingkungan tempoh tersebut adalah jumlah yang paling ramai berbanding jumlah responden berpengalaman mengajar dalam lingkungan tempoh yang lain.

Analisis Sikap Guru terhadap Pelaksanaan Strategi *Think-Pair-Share* dalam Pengajaran Penulisan Bahasa Melayu

Jadual 3 menunjukkan sikap guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu yang paling

tinggi ialah item ke-6 yang berbunyi “*Saya selalu memberi peluang kepada murid untuk memberikan pendapat mereka semasa perbincangan di dalam bilik darjah*” (M = 4.45, SP = .56). Item ini menunjukkan bahawa seramai 2 (3.0%) orang responden tidak pasti manakala baki seramai 33 (49.3%) orang responden bersetuju dan selebihnya 32 (47.8%) orang responden sangat bersetuju.

Seterusnya, item kedua tertinggi ialah item ke-7 yang berbunyi “*Saya akan memberikan respon yang positif untuk murid yang lebih kreatif dalam memberikan jawapan semasa perbincangan di dalam bilik darjah*” (M = 4.43, SP = .58). Item ini menunjukkan bahawa seramai 3 (4.5%) orang responden tidak pasti, manakala baki yang selebihnya, iaitu masing-masing seramai 32 (47.8%) orang responden bersetuju dan 32 (47.8%) orang responden sangat bersetuju.

Item pertama, iaitu “*Saya rajin menyediakan bahan untuk pengajaran penulisan karangan Bahasa Melayu*” pula merupakan item ketiga tertinggi (M = 4.24, SP = .61). Item ini menunjukkan bahawa seramai seorang (1.5%) orang responden tidak bersetuju dan 3 (4.5%) orang responden tidak pasti, manakala seramai 42 (62.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 21 (31.3%) orang responden sangat bersetuju.

Jadual tersebut juga menunjukkan sikap guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu yang paling rendah ialah item ke-4 yang berbunyi “*Saya gemar berkongsi cara pelaksanaan pengajaran Think-Pair-Share dengan rakan-rakan*” (M = 3.93, SP = .72). Item ini menunjukkan bahawa seramai 2 (3.0%) orang responden tidak bersetuju dan 14 (20.9%) orang responden tidak pasti, manakala baki yang seramai 38 (56.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 13 (19.4%) orang responden sangat bersetuju.

Seterusnya, item kedua terendah ialah item ke-3 yang berbunyi “*Saya gemar menggunakan strategi pengajaran Think-Pair-Share dalam pengajaran karangan Bahasa Melayu*”. Item ini menunjukkan bahawa seramai 2 (3.0%) orang responden tidak bersetuju dan 11 (16.4%) orang responden tidak pasti. Manakala baki yang seramai 41 (61.2%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 13 (19.4%) orang responden sangat bersetuju.

JADUAL 3: Motivasi guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*

Bil.	Pernyataan	Min	Sisihan Piawai
11.	Saya menetapkan matlamat dalam pengajaran Bahasa Melayu.	4.31	.61
12.	Saya merancang strategi pengajaran Bahasa Melayu.	4.30	.55
13.	Saya akan menyesuaikan idea asal mengikut perubahan semasa dalam pengajaran Bahasa Melayu.	4.24	.58
14.	Saya berminat mengajar teknik dan kemahiran baru dalam pembelajaran Bahasa Melayu .	4.30	.52
15.	Saya menggalakkan murid bertanya semasa pembelajaran Bahasa Melayu walaupun terdapat kesalahannya yang dilakukan oleh mereka.	4.33	.53
16.	Saya sering menggalakkan murid melibatkan diri dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu untuk meningkatkan pencapaian mereka dalam mata pelajaran Bahasa Melayu.	4.43	.50
17.	Saya menggalakkan murid bersikap positif terhadap pembelajaran Bahasa Melayu walaupun sukar dan di luar jangkaan mereka.	4.37	.52
18.	Saya selalu mendapat galakan dan dorongan daripada guru lain dalam pengajaran Bahasa Melayu.	4.12	.62
19.	Saya mendorong murid menyiapkan tugas Bahasa Melayu dalam tempoh yang ditetapkan.	4.30	.46
20.	Saya merasa gembira apabila terdapat murid menyelesaikan tugas dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu.	4.43	.50
Purata Min		4.31	.54

Item ke-5, iaitu “*Saya tidak mudah berputus asa membimbing murid supaya menggunakan strategi pembelajaran Think-Pair-Share*” dalam pengajaran karangan Bahasa Melayu) pula merupakan item ketiga terendah (M = 4.07, SP= .61). Item ini menunjukkan bahawa hanya seorang (1.5%) responden sahaja tidak bersetuju dan 7 (10.4%) orang responden tidak pasti. Baki yang seramai 45 (67.2%) orang responden bersetuju dan selebihnya iaitu 14 (20.9%) orang responden sangat bersetuju.

Kesimpulannya, Jadual 3 memperlihatkan sikap guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* adalah positif (Min purata = 4.16, SP purata = .62).

Analisis Pelaksanaan Strategi *Think-Pair-Share* dalam Pengajaran Penulisan Bahasa Melayu

Jadual 4 menunjukkan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu yang paling tinggi ialah item ke-29 yang berbunyi “*Saya menggalakkan perkongsian maklumat sama ada antara ahli kumpulan atau antara pasukan lain*” ($M = 4.43$, $SP = .53$). Item ini menunjukkan bahawa hanya seorang (1.5%) responden tidak pasti. Seramai 36 (53.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 30 (44.8%) orang responden sangat bersetuju.

JADUAL 4: Pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu

Bil	Pernyataan	Min	Sisihan Piawai
21.	Saya membina soalan yang bersesuaian dengan tajuk karangan	4.27	.51
22.	Saya menentukan kriteria membentuk kumpulan pelajar	4.18	.60
23.	Saya menyediakan bahan sama ada kad arahan, kertas sebak dan sebagainya	4.24	.50
24.	Saya merancang penggunaan masa dan ruang yang optimum	4.16	.54
25.	Saya akan bertindak sebagai fasilitator sepanjang aktiviti dijalankan	4.19	.56
26.	Saya akan menentukan terlebih dahulu pengendalian penilaian bahan perbincangan	4.15	.53
27.	Saya akan menjelaskan kehendak soalan karangan terlebih dahulu	4.37	.55
28.	Saya akan memberi maklumat asas untuk membantu murid (bahan bercetak)	4.28	.52
29.	Saya menggalakkan perkongsian maklumat sama ada antara ahli kumpulan atau antara pasukan lain	4.43	.53
30.	Saya akan memastikan penglibatan sama rata murid semasa aktiviti dijalankan	4.39	.52
Purata Min		4.27	.54

Item ke-30, iaitu “*Saya akan memastikan penglibatan sama rata murid semasa aktiviti dijalankan*” pula merupakan item kedua tertinggi ($M = 4.39$, $SP = .52$). Item ini menunjukkan bahawa seramai 1 (1.5%) orang responden tidak pasti. Baki yang seramai 39 (58.2%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 27 (40.3%) orang responden sangat bersetuju.

Seterusnya, item ketiga tertinggi ialah item ke-27 yang berbunyi “*Saya akan menjelaskan kehendak soalan karangan terlebih dahulu*” ($M = 4.37$, $SP = .55$). Item ini menunjukkan bahawa seramai 2 (3.0%) orang responden tidak pasti. Seramai 38 (56.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 27 (40.3%) orang responden sangat bersetuju.

Jadual tersebut juga pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu yang paling rendah ialah item ke-26 yang berbunyi “*Saya akan menentukan terlebih dahulu pengendalian penilaian bahan perbincangan*” ($M = 4.15$, $SP = .53$). Item ini menunjukkan bahawa seramai 5 (7.5%) orang responden tidak pasti. Seramai 47 (70.1%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 15 (22.4%) orang responden sangat bersetuju.

Seterusnya, item kedua terendah ialah item ke-24 yang berbunyi “*Saya merancang penggunaan masa dan ruang yang optimum*” ($M = 4.16$, $SP = .54$). Item ini menunjukkan bahawa seramai 5 (7.5%) orang responden tidak pasti. Seramai 46 (68.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 16 (23.9%) orang responden sangat bersetuju.

Item ke-25, iaitu “*Saya akan bertindak sebagai fasilitator sepanjang aktiviti dijalankan*” pula merupakan item ketiga terendah ($M = 4.19$, $SP = .56$). Item ini menunjukkan bahawa seramai 5 (7.5%) orang responden tidak pasti. Seramai 44 (65.7%) orang responden bersetuju dan selebihnya, iaitu 18 (26.9%) orang responden sangat bersetuju.

Berdasarkan Jadual 4, pengkaji dapat menyimpulkan bahawa pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu berada pada tahap tinggi. Hal ini dapat dilihat dengan jelas berdasarkan min purata yang diperoleh ($M = 4.16$, $SP = .62$).

Hubungan antara Sikap dan Motivasi Guru dengan Pelaksanaan Strategi *Think-Pair-Share* dalam Kemahiran Menulis di Peringkat Sekolah Rendah

Data korelasi *Pearson* menggunakan skala Davies (1971) digunakan dalam kajian ini. Jadual 5 berikut merupakan jadual skala Davies yang dijadikan sebagai panduan pengkaji dalam menginterpretasi data kajian.

JADUAL 5: Nilai pekali dan tafsiran deskriptif

Nilai Pekali	Tafsiran Deskriptif
0.70 – 1.00	Amat Tinggi
0.50 – 0.69	Tinggi
0.30 – 0.49	Sederhana Tinggi
0.10 – 0.29	Rendah
0.01 – 0.09	Sangat Rendah

Hipotesis Nul: Tidak terdapat Hubungan antara Sikap, Motivasi dan Pelaksanaan Strategi *Think-Pair-Share*

Berdasarkan Jadual 6, didapati terdapat kolerasi positif yang tinggi antara sikap dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*, iaitu pada $r = .597$ ($p < 0.01$). Selain itu, didapati terdapat kolerasi positif yang amat tinggi antara motivasi dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* iaitu pada $r = .721$ ($p < 0.01$). Hal ini dapat disimpulkan bahawa terdapat hubungan yang signifikan positif antara sikap dan motivasi dengan strategi. Oleh hal yang demikian, hipotesis nul kajian ini ditolak.

JADUAL 6: Analisis Korelasi *Pearson*

N = 67		Sikap	Motivasi	Strategi
Sikap	Pearson Correlation	1	.597**	.579**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000
Motivasi	Pearson Correlation		1	.721**
	Sig. (2-tailed)			.000
Strategi	Pearson Correlation			1
	Sig. (2-tailed)			

*Tahap signifikan pada $p < 0.01$

PERBINCANGAN

Hasil kajian bagi aspek sikap guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu adalah berada pada tahap positif ($M=4.16$, $SP=0.62$). Kajian yang dijalankan di sekolah-sekolah berkenaan mendapati min tertinggi bagi aspek sikap guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu ialah 4.45 dengan sisihan piawai sebanyak .56, iaitu item ke-6 (Saya selalu memberi peluang

kepada murid untuk memberikan pendapat mereka semasa perbincangan di dalam bilik darjah). Item yang ke-4, iaitu “*Saya gemar berkongsi cara pelaksanaan pengajaran Think-Pair-Share dengan rakan-rakan*” memperoleh nilai min terendah ($M=3.93$, $SP=.72$).

Hasil kajian yang dilakukan oleh Rohani, Hazri dan Mohammad Zohir (2017) mendapati bahawa responden bersetuju guru yang memberikan kebebasan bersuara iaitu peluang kepada murid untuk melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti perbincangan di kelas mampu meningkatkan prestasi mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Hal ini adalah selari dengan hasil kajian ini apabila majoriti guru bersetuju murid seharusnya diberikan peluang untuk berkongsi idea mereka sewaktu aktiviti pengajaran dan pembelajaran.

Selain itu, hasil kajian bagi aspek motivasi guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu adalah berada pada tahap tinggi ($M=4.31$, $SP=0.54$). Guru-guru amat bermotivasi untuk melaksanakan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu.

Kajian yang dijalankan di sekolah-sekolah berkenaan mendapati min tertinggi bagi aspek motivasi guru terhadap pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu, iaitu item ke-16 yang berbunyi “*Saya sering menggalakkan murid melibatkan diri dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu untuk meningkatkan pencapaian mereka dalam mata pelajaran Bahasa Melayu*” dan item ke-20, iaitu “*Saya merasa gembira apabila terdapat murid menyelesaikan tugas dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu*” ($M =4.43$, $SP=.50$). Item yang ke-18, iaitu “*Saya selalu mendapat galakan dan dorongan daripada guru lain dalam pengajaran Bahasa Melayu*” memperoleh nilai min terendah ($M=4.12$, $SP=.62$).

Hasil kajian yang diperoleh ini adalah sejajar dengan hasil dapatan kajian yang menjelaskan murid-murid adalah amat aktif dalam aktiviti perbincangan di dalam bilik darjah apabila mereka menerima galakan yang baik daripada guru-guru mereka. Perkara ini menjelaskan galakan guru mampu Bahasa Melayu memberikan galakan yang tinggi kepada murid-murid agar mereka melibatkan diri secara aktif. Dapatan ini turut

disokong oleh kajian yang dilakukan oleh Kamaliah Ayu (2015) yang menunjukkan responden murid adalah amat bermotivasi tinggi dan aktif dalam aktiviti pembelajaran di kelas disebabkan oleh galakan daripada tenaga pengajar.

Bukan itu sahaja, dapatan kajian yang diperoleh juga mendapati item “*Saya merasa gembira apabila terdapat murid menyelesaikan tugas dalam aktiviti pembelajaran Bahasa Melayu*” mendapat min yang tertinggi. Dapatan ini adalah selaras dengan hasil dapatan Khalif dan Hariza (2015) yang menjelaskan guru bersikap positif apabila murid menunjukkan pencapaian yang cemerlang. Hal ini dapat dikaitkan dengan kajian yang dilakukan oleh Norashikin, Ramli dan Foo Say Fooi (2015) mengemukakan guru-guru akan lebih bermotivasi tinggi sekiranya pencapaian murid-murid adalah lebih cemerlang. Secara tidak langsung, hal ini menunjukkan sememangnya guru akan berasa gembira dan bermotivasi apabila pencapaian murid adalah cemerlang.

Di samping itu, hasil kajian bagi aspek pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu adalah berada pada tahap tinggi ($M=4.27$, $SP=0.54$). Kajian yang dijalankan di sekolah-sekolah berkenaan mendapati min tertinggi ialah item “*Saya menggalakkan perkongsian maklumat sama ada antara ahli kumpulan atau antara pasukan lain*” ($M = 4.43$, $SP = .53$) Item “*Saya akan menentukan terlebih dahulu pengendalian penilaian bahan perbincangan*” memperoleh nilai min terendah ($M=4.15$, $SP= .53$).

Walaupun min yang terendah bagi kajian ini, iaitu 4.15, nilai min yang diperoleh adalah tinggi sebenarnya. Hal ini dibuktikan apabila seramai 47 orang responden bersetuju dengan pernyataan ini dan 15 orang responden lagi sangat bersetuju. Kajian yang dilakukan oleh Che Zanariah dan Fadzilah (2011) juga menjelaskan bahawa guru-guru bersetuju bahawa perancangan perlu dilakukan terlebih dahulu sebelum sesuatu aktiviti pengajaran dan pembelajaran dilakukan. Hal ini dibuktikan apabila salah satu item, iaitu “*Saya merancang dahulu sebelum mengajar kemahiran menulis*” mencatatkan nilai skor ketiga tertinggi.

Akhir sekali, kajian mendapati terdapat kolerasi positif yang tinggi antara sikap dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* pada $r = .597$ ($p < 0.01$). Selain itu, didapati terdapat

kolerasi positif yang amat tinggi antara motivasi dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share* pada $r = .721$ ($p < 0.01$). Hal ini demikian menunjukkan bahawa ada hubung kait antara sikap dan motivasi dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*. Dapatan kajian ini adalah menyamai hasil kajian yang dilakukan oleh Mohd Khairuddin dan Halimah (2014) apabila hasil kajian tersebut mendapati bahawa wujudnya hubungan yang signifikan antara sikap guru-guru terhadap strategi pengajaran.

Hasil kajian yang diperoleh dalam kajian ini juga adalah sejajar dengan dapatan kajian yang dilakukan oleh Ainun Rahmah dan Zamri (2017). Mereka mendapati murid-murid akan lebih mempunyai kesungguhan dalam pembelajaran sekiranya guru-guru bermotivasi dalam mempelbagaikan kemahiran pengajaran di dalam bilik darjah. Hal ini dapat dibuktikan apabila interpretasi min bagi tahap motivasi pelajar di sekolah kajian mencatatkan nilai yang tinggi setelah diterapkan kemahiran PAK21.

IMPLIKASI DAN CADANGAN KAJIAN

Pengkaji mencadangkan agar guru-guru Bahasa Melayu lebih mengaplikasikan kaedah PAK21 dalam pengajaran mereka. Guru-guru dicadangkan agar menjalankan aktiviti-aktiviti yang menggalakkan penglibatan murid secara aktif dalam proses pengajaran dan pembelajaran mereka. Kepelbagaian bahan bantu mengajar juga dilihat dapat membantu guru-guru dalam menjalankan aktiviti pengajaran mereka agar mereka dapat menarik minat murid untuk lebih menumpukan perhatian di dalam bilik darjah.

Guru-guru seharusnya melengkapkan diri mereka dengan kemahiran dan ilmu pengetahuan yang secukupnya. Guru-guru dinasihatkan agar memajukan diri mereka dalam kemahiran yang melibatkan penggunaan aplikasi teknologi agar dapat membantu mereka dalam mewujudkan suasana pengajaran dan pembelajaran yang berkesan dan lebih menarik. Mengikuti kursus-kursus yang berkaitan dapat membantu guru-guru dalam meningkatkan diri mereka sebagai guru yang lebih cemerlang.

Seiring dengan perkembangan pendidikan, murid-murid digalakkan agar melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti pengajaran dan pembelajaran di dalam bilik darjah. Perkara ini

dilihat menjadi satu cadangan yang bernas kerana pengajaran dan pembelajaran yang berpusatkan murid adalah mampu memperkembangkan minda murid-murid di samping meningkatkan kemahiran berkomunikasi mereka.

Selain itu, murid-murid juga dicadangkan agar kerap mengajukan soalan kepada guru sekiranya mengalami sebarang kekeliruan bagi mendapatkan panduan dalam aktiviti pengajaran dan pembelajaran di dalam bilik darjah. Bahkan murid-murid dinasihatkan supaya melengkapkan diri mereka dengan ilmu pengetahuan berkaitan isu-isu semasa bagi mempersiapkan diri mereka dengan lebih yakin.

KESIMPULAN

Dapatan kajian ini menunjukkan sikap dan motivasi guru yang tinggi dalam melaksanakan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu. Bahkan, guru-guru juga didapati sering melakukan persediaan dalam melaksanakan strategi *Think-Pair-Share* dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu.

Berdasarkan hasil kajian juga mendapati bahawa terdapat hubung kait antara sikap dan motivasi guru dengan pelaksanaan strategi *Think-Pair-Share*. Diharapkan cadangan-cadangan yang dikemukakan oleh pengkaji akan diberikan perhatian secara serius oleh pihak-pihak yang berkaitan dan seterusnya dapat membantu meningkatkan tahap kemahiran penulisan Bahasa Melayu murid-murid sama ada di peringkat sekolah rendah mahupun sekolah menengah.

RUJUKAN

- Ahmad Fikri Ab. Rahman & Zamri Mahamod. (2019). Teknik lakaran bersama peta alir *i-Think* meningkatkan kemahiran menjana idea murid etnik Lun Bawang dalam karangan autobiografi. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 9 (1): 12-22.
- Aimi Hafizah Fadzilah. (2017). Pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran koperatif berasaskan abad ke-21: Satu tinjauan di Sekolah Menengah Kebangsaan Pekan Nenas. Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional. Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Ainun Iberahim, Zamri Mahmod & Wan Muna Ruzanna Wan Mohammad. (2017). Pembelajaran abad ke-21 dan pengaruhnya terhadap sikap, motivasi dan pencapaian Bahasa Melayu Pelajar Sekolah Menengah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 7 (2): 77-88.
- Alizah Lambri & Zamri Mahamod. (2019). *Pembelajaran berpusatkan pelajar*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Aziz Nordin & Zaitun Osman. (2010). Penerapan konstruktivisme dalam pengajaran dan pembelajaran asid dan besi di lima buah sekolah di Pekan, Pahang. Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia, Batu Pahat.
- Che Zanariah Che Hassan & Fadzilah Rahman. (2011). Pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran kemahiran menulis sekolah rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 1 (1): 67-87.
- Chua Yan Piaw. (2014). *Kaedah Penyelidikan*. Edisi Ketiga. Kuala Lumpur: McGraw-Hill Education (M) Sdn. Bhd.
- Dwi Astuti (2017). Model pembelajaran *Think Pair Share* untuk meningkatkan prestasi belajar mata pelajaran IPS Kelas I. *Briliant: Jurnal Riset dan Konseptual*, 3 (2): 328-334.
- Jami Ahmad. (2002). Pemupukan budaya penyelidikan dalam kalangan guru di sekolah: Satu penilaian. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Kamiliah Ayu Ab. Ghani (2015). Strategi pembelajaran Bahasa Melayu dalam kalangan murid bukan Melayu. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Bahasa Melayu, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2013). Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025. Putrajaya.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2016). Pembelajaran Abad Ke-21. Putrajaya: Bahagian Pembangunan Kurikulum.
- Khalif Musa & Hariza Abd. Halim (2015). Kemahiran Interpersonal Guru dan Hubungan dengan Pencapaian Akademik Pelajar. *Jurnal Pendidikan Malaysia*, 40 (2): 89-99.
- Mohd Khairuddin Abdullah & Halimah Laji. (2014). Kepimpinan Pengajaran dan Sikap Guru Bahasa Melayu. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 4 (1): 48-58.

- Mohd Khairuddin Abdullah., Khalid Hj Johari, Ag Yusof Ag Chuchu & Halimah Laji. (2014). Komunikasi guru di dalam bilik darjah dan tingkah laku delinkuen murid sekolah menengah. *Jurnal Pemikir Pendidikan*, 5: 59-77
- Norashikin Abu Bakar, Ramli Basri & Foo Say Fooi. (2015). Hubungan kepimpinan guru dengan pencapaian akademik pelajar. *International Journal of Education and Training (InJET)*, 1 (2): 1-11.
- Norfaizah Adbul Jobar. (2017). Analisis wacana penulisan karangan dalam kalangan murid bahasa kedua. Tesis Doktor Falsafah. Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tanjung Malim.
- Norliza Abu Bakar. (2010). Pembelajaran koperatif *Think Pair Share* terhadap markat pencapaian karangan Bahasa Melayu pelajar tingkatan 4. Jabatan Pengajian Melayu, IPGM Kampus Perempuan Melayu, Melaka.
- Normala Ali & Rozaidah Talib. (2016). Pengajaran dan pembelajaran koperatif abad ke 21 Ismal-'adad wa al-ma'dud di Sekolah Menengah. Kertas Kerja. *Kolokium Pendidikan Bahasa Arab 2016 (KOBAR '16)*, 10 Disember, 2016, Universiti kebangsaan Malaysia.
- Rohani Arbaa, Hazri Jamil & Mohammad Zohir Ahmad. (2017). Model bersepadu penerapan kemahiran abad ke-21 dalam pengajaran dan pembelajaran. *Jurnal Pendidikan Malaysia*, 42 (1): 1-11.
- Roselan Baki. (2003). *Pengajaran dan pembelajaran penulisan Bahasa Melayu: Senario, teori dan panduan untuk guru dan murid*. Kuala Lumpur: Karisma Publications Sdn.Bhd.
- Rozita Radhiah Said, Latifah Shariff & Fadzilah Abd Rahman (2017). Pembelajaran koperatif dalam pengajaran karangan Bahasa Melayu. *International Journal of Education and Training*, 3 (2): 1-12.
- Siti Iwana Sharizah Abu Samah, Rohaty Mohd Majzub & Zamri Mahamod (2014). Pelaksanaan penulisan dalam kalangan guru prasekolah. *Jurnal Pendidikan Awal Kanak-kanak*, 3.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Yahya Othman & Dk. Suzanawaty Pg. Osman (2014). Keupayaan menguasai kemahiran menulis melalui pembelajaran berasaskan projek dalam penulisan berbentuk risalah di sekolah rendah. *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 4 (1): 19-29.
- Zamri Mahamod, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff & Juliawati Ibrahim. (2009). Perbandingan gaya pengajaran guru Bahasa Melayu dan guru Bahasa Inggeris. *Jurnal Pendidikan Malaysia*, 34 (1): 67-92.
- Zamri Mahamod. (2014). *Inovasi pengajaran dan pembelajaran dalam pendidikan*. Cetakan Ketiga. Tanjong Malim: Universiti Pendidikan Sultan Idris.